

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1962/276

Karar Sayısı : 1963/20

Karar Tarihi : 28/1/1963

İTİRAZDA BULUNAN : Antalya Asliye Hukuk Mahkemesi.

İTİRAZIN KONUSU: 6831 Sayılı Orman Kanununun geçici 1 inci maddesinin, Anayasaya aykırı bulunduğu bahsile, iptali isteminden ibarettir.

Antalya Asliye Hukuk Mahkemesinin 20.11.1962 günlü kararında, özetle, Anayasanın 36 ıncı maddesine göre herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu, bu hakkın ancak kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilirliği, Anayasanın 37 nci maddesi ise Devleti, toprağın verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmek için gerekli tedbirleri almakla görevlendirdiği, yine Anayasanın 132 nci maddesinde de Hâkimlerin bağımsız olduğu ve kanun, hukuk ve vicdani kanaatlarına göre hüküm vereceklerinin ve kendilerine hiç bir organ, makam, merci veya kişi tarafından emir ve talimat verilemeyeceğinin yazılı olduğu, 6831 sayılı Orman Kanununun geçici 1 inci maddesinin ise, Tarım Bakanlığına tanıdığı bağlayıcı yetki bakımından, Anayasanın bu maddelerine aykırı bulunduğu belirtilerek bu maddenin iptali istenilmiştir.

İNCELEME :

Anayasa Mahkemesinin, içtüzüğün 15 inci maddesi uyarınca, 19.12.1962 gününde, ilk inceleme için, yapılan toplantısında, dosyada bir eksiklik bulunmadığı anlaşıldığından, işin esasının incelenmesine karar verilmiştir. Esasın incelenmesi için, 28.1.1963 günü yapılan toplantıda, Antalya Asliye Hukuk Mahkemesinin 20.11.1962 günlü kararı ile ekleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin konu ile ilgili kanunlara ilişkin tutanakları ve hazırlanan rapor okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Daha önce, 6831 sayılı Orman Kanununun geçici 1 inci maddesinin, Anayasanın 132 nci maddesi hükmüne aykırı olduğu kanısına varıldığı, Çine Gezici Arazi Kadastrosu Mahkemesi tarafından, itiraz yolu ile, Anayasa Mahkemesine bildirilmiş ve Anayasa Mahkemesince de, işbu maddenin Anayasanın 132 nci maddesi hükmüne aykırı bulunmadığına ve itirazın reddine 26.12.1962 gününde 1962/211-1962/121 sayı ile karar verilmiş bulunmaktadır.

Bahse konu geçici 1 inci maddenin Anayasanın 132 nci maddesine aykırı olduğu yolundaki itirazın evvelce Anayasa Mahkemesi tarafından reddedilmiş olması, sonradan yapılmış olan işbu itirazın, 132 nci maddeye matuf kısmının esas yönünden incelenerek yeniden karara bağlanmasına engel olmayacağına, çoğunlukla karar verildikten sonra, ortada evvelce varılan sonuçta değişiklik yapılmasını gerektiren bir hal ve şart bulunmadığından, 6831 sayılı Orman Kanununun geçici 1 inci maddesinin, Anayasanın 36 ve 37 nci maddelerine aykırı olduğu yolundaki Mahkemenin düşüncesi yerinde görülmemiştir.

SONUC :

Yukarıda belirtilen sebeplerden ötürü, 6831 sayılı Orman Kanununun geçici 1 inci maddesinin, Anayasanın 132, 36 ve 37 nci maddelerine aykırı bulunmadığına ve itirazın reddine

Esas Sayısı : 1962/276
Karar Sayısı :1963/20

bir kısım üyelerin esasa ve bir kısmının da gerekçeye karşı muhalefetleri ile ve oyçokluğu ile 28.1.1963 gününde karar verildi.

Başkan	Başkan Vekili	Üye
Sünuhi ARSAN	Tevfik GERÇEKER	Osman YETEN
		muhalif
		muhalefet şerhi eklidir.
Üye	Üye	Üye
İ. Hakkı ÜLKMEN	Şemsettin AKÇOĞLU	İbrahim SENİL
Üye	Üye	Üye
İhsan KEÇECİOĞLU	Salim BAŞOL	Celâlettin KURALMEN
Muhalefet şerhi eklidir	Muhalefet şerhi eklidir	
Üye	Üye	Üye
Yekta AYTAN	Hakkı KETENOĞLU	Ahmet AKAR
	Muhalefet şerhi eklidir	
Üye	Üye	Üye
Muhittin GÜRÜN	Lütfi ÖMERBAŞ	Ekrem TÜZEMEN

Esas Sayısı : 1962/276
Karar Sayısı :1963/20

Usul ve Gerekçesine
Muhalifim.

Mahkememizin 26.12.1962 tarih ve 211/121 sayılı kararındaki muhalefet şerhinde gösterdiğim sebeplerle kararın gerekçesine muhalifim.

Üye
Salim BAŞOL

MUHALEFET ŞERHİ

Mahkememizin 26.12.1962 gün ve Esas 1962/211, karar 1962/121 sayılı kararındaki muhalefet şerhinde gösterdiğimiz sebeplerle 6831 sayılı kanunun geçici 1 inci maddesinin Anayasaya aykırı olduğu sonucuna vardığımızdan sözü geçen maddenin iptali reyindeyiz.

Üye
İhsan KEÇECİOĞLU

Üye
Celâlettin KURALMEN

MUHALEFET ŞERHİ

1-6831 Sayılı Orman Kanununun geçici 1 nci maddesinin, Anayasa'nın 132 nci maddesine aykırı olmadığı, Çine Gezici Arazi Kadastrosu Mahkemesinin yapmış olduğu itiraz üzerine verilen 26.12.1962 tarihli ve 1962/211-1962/121 sayılı, keza aynı hükmün Anayasa'nın 36,37 ve 132 nci maddelerine aykırı olmadığı da Antalya Asliye Hukuk Mahkemesinin diğer bir dosya üzerinden yaptığı itiraz sonucunda verilen 28.1.1963 tarihli ve 1962/275-1963/19 sayılı Anayasa Mahkemesi kararı ile kabul edilmiş olduğu cihetle Antalya Asliye Hukuk Mahkemesince, bahse konu kanun hükmünün, keza 36, 37 ve 132 nci maddeleri yönünden Anayasaya aykırı bulunduğundan bahsile yapılmış olan bu ikinci itirazın, yeniden incelenerek esası hakkında yeni bir karar verilmesine mahal bulunmamakta, sadece bu durum izah olunarak (yeni bir karar verilmesine yer olmadığına) karar verilmesi gerekmektedir.

Halbuki Mahkememiz bu kararı ile, itirazı ileri sürülen Anayasa maddeleri bakımından tekrar inceleyerek esas hakkında yeniden bir hüküm vermiş bulunmaktadır.

Bahçe Sulh Ceza Mahkemesince aynı kanun hükmü hakkında yapılmış olan itiraz üzerine Anayasa Mahkemesince verilmiş bulunan 26.12.1962 tarihli ve 1962/223-1962/122 sayılı karara ait muhalefet şerhimde, bu konu ile ilgili olarak, açıkladığım sebeplere binaen karara muhalifim.

2- 6 Mart 1963 tarihli ve 11348 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış bulunan Anayasa Mahkemesinin 26.12.1962 tarihli ve 1962/211-1962/121 sayılı kararında yazılı muhalefet

Esas Sayısı : 1962/276
Karar Sayısı :1963/20

şerhimde belirttiğim sebeplere dayanarak, Anayasaya aykırılık bulunmadığı yolundaki sonucuna katıldığım bu kararın gerekçesine de muhalifim.
2 inci maddede

beraberim.

Üye

Hakkı KETENOĞLU

Üye

Muhittin GÜRÜN

MUHALEFET ŞERHİ

Yukarıda numaraları yazılı kararda, 6/3/1963 tarihli ve 11348 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 26/12/1962 tarihli ve 1962/211 E.1962/121 K. Sayılı kararın gerekçesine dayanılmaktadır.

Bu gerekçeye göre (Ziraat Bakanlığının belirtmesi) idari bir karar da sayılabilir, bir bilirkişi kanaati mahiyetinde de görülebilir.

İdari karar telâkki edilirse aleyhine dava yolu açıktır: iptal ettirilmesi mümkündür.

Bir bilirkişi kanaati mahiyetinde görülürse mahkeme bununla yetinmeyip yeni deliller toplanmakta serbesttir.

Her iki halde de Bakanlığın belirtmesi mahkemeleri bağlamaz. Binnetice, 6831 sayılı Orman Kanununun geçici birinci maddesinin Anayasanın 132 nci maddesine aykırılığı hakkındaki itiraz yersizdir.

Bu gerekçeye ve karara, aşağıda yazılı sebeplerden dolayı muhalifim:

1- 6831 sayılı Kanunun geçici birinci maddesi gereğince (bir yerin orman sayılıp sayılmayacağına Ziraat Bakanlığınca belirtilmesi) idari bir kararsa bu madde hükmü Anayasanın 32 nci maddesi hükmüne aykırıdır.

Zira- karardaki kabul şekline göre- bu karar aleyhine idari dava açılır da bu dava reddolunur ve idari karar bu suretlen kesinleşirse mahkeme bu (belirtme) ye uygun şekilde karar vermek mevkiinde kalacakları.

Halbuki, bir yerin orman olup olmadığı hususundaki bir ihtilâfın hal mervii adli mahkemelerdir. Açılacak olan idari dâva vesilesiyle Danıştay, adli kazanın görevine giren ihtilâfi tetkik etmiş ve vereceği karar mahkemeyi bağlamış olacağı için fertler, Anayasanın 32 nci maddesi hükmüne aykırı olarak, tabii hâkiminden başka bir mercie müracaat zorunda bırakılmış sayılmak icab eder.

Ziraat Bakanlığının, bir yerin orman sayılması lâzımgeldiğine dair kararı, aleyhine idari dava açılmamak suretiyle kesinleşirse- Mahkeme bu kesinleşen karara uygun şekilde davayı halletmek zorunda bulunduğuna göre- verilecek kararı Bakanlık telkin etmiş olmaktadır. ki geçici birinci madde, bu anlayışa göre de, anayasanın 132 nci maddesi hükmüne aykırı düşer.

Esas Sayısı : 1962/276
Karar Sayısı :1963/20

2-Ziraat Bakanlığının belirtmesi bir bilirkişi mütelaası sayılacaksa, geçici birinci madde hükmü anayasanın 7 nci maddesine aykırıdır. Zira, Mahkemeleri tabii yargılama yollarından ayıran, usul kanunlarına uymayacak şekilde tahkikata zorlayan bir kanun hükmü mahkemenin bağımsızlığını ihlâl eder.

3- Ziraat Bakanlığının, 6831 sayılı Kanunun geçici birinci maddesi gereğince yaptığı (belirtme), kanaatimizce, ne bir idari karardır, ne de bir bilirkişi müteleasıdır. Filhakika:

a) İdari kararların en mümeyyiz vasfı (resen kaabili icra) oluşudur. Bu vasıfta olmayan idari tasarruflar, Danıştayda bir iptal davasına konu olamaz.

(Resen icrası kaabil karar) hiçbir merciin tasvip ve tasdikına ihtiyaç göstermeyen nihai karar demektir. Halbuki, hâdisemizde Ziraat Bakanlığı bir karar vermemekte, mahkeminin bir sorusuna cevaplandırmaktadır. Bu cevaba – muhtevası itibariyle- karar denilse bile (kendiliğinden icra) kaabiliyeti olmayıp mahkemenin buna uygun bir karar vermesi lâzımdır. Böyle, bir mahkemece benimsenip tasvip edilmeye muhtaç bir tasarrufun idari karar sayılması ve iptal davasına konu teşkil etmesi, İdare Hukuku esaslarına göre, mümkün değildir.

b) Ziraat Bakanlığının Mahkemeye gönderdiği cevaba bir bilirkişi mütaleası olarak da bakılamaz.

Bilirkişilerin ne suretle ve kimlerden seçileceği usul kanunlarıyla belirtilmiştir. Hukuk davalarında bilirkişileri taraflar ve –ittifak edemezlerse- hâkim seçer. Ceza davalarında bu hak doğrudan doğruya hâkimindir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 276 ncı ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 66 ncı maddelerinde Hükümet tarafından müntahap ehli vukuf (resmi ehlihibre) varsa bilirkişilerin bunlar arasından seçilmesi gerekeceğine dair hükümler vardır. Ancak, bu hükümlerle adli tabiplerin, Adli Tıp Müessesesi ve Yüksek Sağlık Şurası gibi resmi ekspertiz müesseselerinin kastedildiğine şüphe yoktur.

Kendilerine ayrılmış sahada tamamen idari vazife gören Umum Müdürlükler ve Bakanlıklar gibi resmi dairelerin bu konuda görevlendirmeleri ve hele orman davalarında taraf olan Orman Umum Müdürlüğünün bağlı bulunduğu Ziraat Bakanlığına bu davalarda bilirkişilik yaptırılması asla hatıra gelemmez. Çünkü, hâkimlerin (kendisine ait olan veyahut doğrudan doğruya veya dolayısıyla alâkadar olduğu davalara bakamayacağı) hakkında, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 28 inci maddesinde yer alan 1 numaralı bent hükmü, aynı kanunun 277 nci maddesi gereğince bilirkişiler hakkında da aynen uygulanır. Gerek hâkim gerekse bilirkişi bu konuda kat'î bir memnuniyet hükmiyle karşı karşıya bulunduğu nazarın Kanun Koyan, orman davalarında Ziraat Bakanlığına bilirkişilik görevi yüklemeyi düşünmüş olamaz.

Suçtan zarar gören kimseyi bilirkişilikten meneden Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 21 ve 67 nci maddeler hükümleri karşısında aynı mülâhazalar ceza Mahkemelerinde bakılan orman davaları için de aynen varittir.

4- Ziraat Bakanlığının yazısı lâzımülcra bir idari karar veya bir bilirkişi müteleası olamayacağına göre bir başka mana ve maksat taşıması gerekir.

Mahkemeler, umumiyetle, kendilerini Ziraat Bakanlığının (belirtme) si ile mukayyet görmekte, kararlarını Bakanlık cevabında yer alan (belirtme) ye uygun olarak vermektedirler. Bu tatbikat, 29.5.1957 tarihli ve 9/1 sayılı tevhidî içtihat kararıyla de desteklenmiş bulunmaktadır.

Esas Sayısı : 1962/276
Karar Sayısı :1963/20

Bakanlık yazısı- yukarıda izah edilen sebeplerle- bir idari karar sayılamayacağına; kanun vazınının, hukuk davalarında taraf ve ceza davalarında da mağdur mevkiinde bulunan Ziraat Bakanlığına kanunen memnu olduğu bir (bilirkişilik) görevi vermesi düşünölemeyeceğine ve, hassaten, usul kanunlarına göre hakimin nezaret ve mürakabesi altında yapılmayan tetkikat (bilirkişi tetkikatı) sayılamayacağına ve nihayet, hatıra başkibir ihtimal de gelmediğine göre Bakanlık (belirtme) sinin, tatbikatta kabul edilen mana ve maksadı taşıdığını kabul zaruridir. Bu haliyle Bakanlık cevabı, verecekleri kararı mahkemelere telkin eden bir mahiyet taşımaktadır. Manası ve maksadı itibariyle Anayasanın 132 nci maddesi hükmüne aykırı hüküm taşıyan 6831 sayılı Kanunun geçici birinci maddesi hükmünün iptaline karar verilmesi gerekir.

Üye

Şemsettin
AKÇOĞLU